

PLENARNA PREDAVANJA

2. PRILOZI ZA ISTORIJU ZDRAVSTVA U KRAGUJEVCU I ŠUMADIJI

Matović Z^{1,2}

¹Hirurška klinika, Klinički centar Kragujevac

²Medicinski fakultet, Univerzitet u Kragujevcu

Bogata državna i društvena prošlost Kragujevca i Šumadije uzrokovala je kao prirodan sled događaja osnivanje prvog organizovanog srpskog saniteta "obnovljene Srbije" baš u ovom gradu. Kragujevac i Šumadija su u novijoj istoriji Srbije zauzimali centralno mesto u kojem je formirana prva srpska država ponovo rođene Srbije sa prvim državnim ustanovama i oblicima društvenog i javnog života.

Zdravstvena kultura Kragujevca je ponikla iz tradicije nemanjičke srednjovekovne države i njene manastirske (vizantijske) i narodne medicine koje su tada bile superiornije od drugih na evropskim prostorima. Ona je kasnije vrlo brzo primila uticaje novih evropskih stremljenja (škola iz Salema i Monpeljea, fakulteta u Padovi i Bolonji) koja su kao arapska reinkarnacija medicine Starog sveta (Egipta, Grčke, Rima, Indije) osvežena i osnažena novim anatomske i hirurškim istraživanjima.

Dug period turske vladavine u Šumadiji i Kragujevcu donosi dominaciju islamske medicine koja je takode bila pod vrlo jakim grčkim i arapskim uticajima (Hipokrat, Avicena, Abul Kasim). U Srbiju za vreme kneza Miloša i Obrenovića, u Kragujevac stižu prvi školovani lekari i hirurzi, na knežev poziv, i od tada počinje razvoj organizovanog saniteta po ugledu na modeme zemlje zapadne i srednje Evrope. Kragujevac i posle prestoničke faze ostaje jedan od vodećih centara vojne i civilne medicine, a naročito u vreme Balkanskih i dva Svetska rata.

Posleratni razvoj karakteriše se mnogobrojnim novim polivalentnim zdravstvenim ustanovama sa vrlo

uspešnim opštemedicinskim i specijalističkim službama i bolničkim odeljenjima. Poslednje tri decenije beleže osnivanje Medicinskog fakulteta i modernog Kliničkog centra. U toku ovog razvoja paralelno se razvijaju i strukovne organizacije lekara i drugog zdravstvenog osoblja, a i na tom planu je Kragujevaško zdravstvo ne retko prednjačilo.

Ključne reči: istorija zdravstva, Kragujevac, Šumadija